

jo em quedo a casa

PAU ROCA

ANNA SAHUN

10 MONÒLEGS teatrals vistos pels actors

Intèrprets com Pol López, Míriam Iscla, Jordi Oriol i Elisabet Casanovas trien els seus exemples predilectes d'un format escènic que podria guanyar valor arran de la crisi sanitària del covid-19

NÚRIA JUANICO

La mirada que tenim sobre la solitud s'ha capgirat amb la crisi sanitària del coronavirus, el confinament i l'obligada distància social per evitar contagis. Encara no és clar com tornaran a obrir els teatres ni si, arran d'aquesta crisi, els espectacles amb un actor a escena guanyaran valor. En els monòlegs tot el pes de l'espectacle recau en l'intèrpret i en el text, que necessita la potència i la intensitat necessàries per segrestar l'atenció del públic i evitar que es deixi vèncer per altres distraccions. Els soliloquis són normalment textos introspectius i punyents, que furguen en la condició humana i ajuden a repensar la realitat. Parlem amb 10 actors i actrius de monòlegs perquè ens expliquin quina és la seva obra predilecta.

Pau Roca

'Paret marina', de Simon Stephens
Pau Roca ha fet dos monòlegs al llarg de la seva carrera. Fa dos anys va estrenar *Les coses excepcionals* al Club Capitol, i el 2011 va debutar a la Sala Beckett amb *Paret marina* de Simon Stephens. L'actor ha rescatat aquest text durant el confinament. "Em fascina perquè té alguna cosa hipnòtica en la seva escriptura que és molt acurada i està plena de sensibilitat",

assenyala Roca. El protagonista de *Paret marina* és, aparentment, un personatge que explica minuciosament a l'espectador, i sense quarta paret, detalls de la seva vida familiar durant unes vacances. "El que el fa realment interessant és la quantitat de capes en què se submergeix com a actor i també submergeix, consegüentment, l'espectador. Hi ha una sensació de perill constant, en aquest aparent costumisme que envolta les peripècies que el personatge narra i que porten els presents a reflexionar sobre la necessitat de tot ésser humà d'entendre el món que l'envolta per entendre la falta de sentit absolut de les nostres fragilíssimes vides". Deu anys després d'estrenar-lo, Roca reconeix que li costa molt més fer cas a l'autor, que li va dir: "Mantén-te ferm. Mantén-te honest. No ploris mai". "Crec que m'agrada que em costi més -diu Roca-. Però li faré cas".

Elisabet Casanovas

'Un obús al cor', de Wajdi Mouawad
El 2016 Ernest Villegas va estrenar el monòleg *Un obús al cor* a la Biblioteca de Catalunya, però Elisabet Casanovas no va poder veure'l. L'actriu, que el 2018 va protagonitzar en solitari *Kassandra* al TNC, va descobrir el text d'*Un obús al cor* quan estudiava a l'Institut del Teatre.

"A l'assignatura d'interpretació tenia la Clara Segura de professora i vam treballar aquest monòleg. Mai l'he vist muntat, i perdre'm l'espectacle del 2017 em va saber molt de greu, però el text em flipa", explica l'actriu. Escrit pel dramaturg libanès Wajdi Mouawad, el monòleg relata els dies d'un jove de 19 anys a qui comuniquen que la seva mare està a punt de morir. "El protagonista fa un viatge intern per diferents racons de la seva ànima i la seva identitat i es generen moltes preguntes -subratlla Casanovas-. El text parla de grans temes com la mort, el dolor, la relació amb la mare i la guerra. Em commou molt".

Mercè Arànega

'Neus Català, un cel de plom', de Josep Maria Miró
Interpretar Neus Català als escenaris va ser, per a Mercè Arànega, una de les experiències més intenses de la seva carrera. "La feina anava més enllà del teatre. Tenia la sensació que estava explicant coses molt útils per a molta gent.

Cada dia sentia una forta responsabilitat, sobretot en les actuacions en escoles i instituts", recorda l'actriu.

El monòleg és una adaptació de Josep Maria Miró de la novel·la biogràfica escrita per Carme Martí i relata l'experiència de Neus Català als camps de concentració nazis. "La resposta dels espectadors va ser increïble. Tenien molt d'interès en saber què va passar, en conèixer la història.

També vaig rebre molts agraïments de persones amb familiars que van patir una situació similar i que mai n'havien volgut parlar", assenyala Arànega. L'actriu també guarda un bon record del seu últim monòleg, *Shirley Valentine*, que es va estrenar al Teatre Goya el 2018. "Fer la *Shirley* va ser una bomba -diu Arànega-. Els monòlegs són com els fills, tots són especials".

Lluís Soler

'Carta al pare', de Franz Kafka
Els monòlegs són un territori conegut per a Lluís Soler, que al llarg de la seva trajectòria ha recitat textos com l'*Odissea* i *Canigó* sol a l'escenari. Però per a

ELISABET CASANOVAS

MARE ROVIRA

l'actor el monòleg que va marcar-lo més va ser un que no va protagonitzar ell. El 1988 va assistir a una funció de *Carta al pare*, de Franz Kafka, que interpretava l'actor italià Franco di Francescantonio al Teatreneu. "Aleshores jo encara no havia fet cap monòleg, i em va impressionar moltíssim", recorda Soler, que en aquella època començava a despuntar com a actor. Més enllà del text, Soler va quedar meravellat "pel desplegament de virtuosisme" de Francescantonio, a qui defineix com "una bèstia escènica" que el va deixar "fora de joc". L'impacte d'aquella experiència va ser tan gran que a Soler mai li va passar pel cap protagonitzar *Carta al pare*. "Inconscientment, se'm va esborrar del cap i mai més a la vida he pensat que el podria interpretar jo", diu l'actor.

Miriam Iscla
'Dona no reeducable', de Stefano Massini

"He fet quatre monòlegs i tots m'agraden per una cosa diferent", diu Miriam Iscla. A l'hora d'escollir-ne un, l'actriu es decanta per *Dona no reeducable*, que va dirigir Lluís Pasqual al Teatre Lliure el 2015 i va guanyar el premi Butaca a muntatge de petit format el 2016. El text versa sobre "la veracitat de les notícies, l'objectivitat i el compromís fins al final d'explicar les coses tal com són", explica Iscla, que defineix aquell projecte com "un gran repte". Basat en la figura de la periodista Anna Politkóvskaja, el monòleg es va representar en un escenari auster, amb una taula, una cadira i un faristol. "Amb el Lluís [Pasqual] vam treballar per fugir dels recursos teatrals a l'escenari i buscar la veritat de la narració sense imitar l'Anna. És el projecte més despullat que he fet", recorda Iscla, que destaca que els temes d'aquell text (el compromís polític, la declaració d'in-

tencions d'algú amb la seva professió, la recerca de la veritat) "segueixen sent molt importants avui dia".

Pol López
'Un fragment d'Esperant Godot', de Samuel Beckett

Interpretar Beckett significa, segons Pol López, desaparèixer com a persona. "Ets paraula, una idea, una cosa que vaga cagada de por i sorpresa d'estar viva", diu l'actor, que aquesta temporada ha protagonitzat *Esperant Godot* juntament amb Nao Albet a la Sala Beckett. Precisament d'aquest text López n'ha tret el seu monòleg predilecte, un fragment del segon acte en què el personatge de Vladimir inicia un soliloqui sobre l'existència humana. "Què hi fem aquí? Aquest és el dilema. I tenim la sort de saber-ne la resposta", es pregunta Vladimir, fent un paral·lelisme evident amb el monòleg més famós de *Hamlet*. "És absolutament genial. Agafo el «Ser o no ser?» i dona voltes a la qüestió d'existir i de pensar, de per què reflexionem però mai fem l'acció que ens plantejem", diu López, que destaca l'humor del text. "Beckett planteja que no hi ha esperança ni salvació, estem abocats a l'absurd i al no sentit de les coses, però com a mínim riem", assenyala l'interpret.

Jordi Oriol
'La caiguda', d'Albert Camus

El 2002 Jordi Oriol va entrar al Teatre Nacional de Catalunya com a espectador per veure-hi *La caiguda*, una versió de la novel·la d'Albert Camus dirigida per Carles Alfaro i protagonitzada per Francesc Orella. L'espectacle va marcar un abans i un després en la trajectòria creativa d'Oriol. "Em va impactar molt. ¿Com es pot posar algú a escena i arribar al públic, traspasar la quarta paret, sense dialogar-hi directament? Quan vaig veure la interpretació

de l'Orella vaig pensar: «Això es pot fer!», explica Oriol. Aquella posada en escena va influir-lo a l'hora de representar *La caiguda d'Amlet*, una peculiar versió de *Hamlet* amb la qual va debutar fa més de deu anys. "La caiguda de Camus va del jo, és una obra molt filosòfica. Toca temes com l'ego, la consciència d'un mateix i la culpa -destaca Oriol-. Té molta relació amb la caiguda de Hamlet des que veu l'espectre del seu pare, que li diu que no mor de manera natural, i li cau la vida. L'obra de Shakespeare va molt més enllà de la venjança, però sovint se simplifica".

Anna Sahun
'Nenes i nens', de Dennis Kelly

Anna Sahun va estrenar-se l'any passat en el camp dels monòlegs amb un text ambiciós i arriscat. *Nenes i nens*, de Dennis Kelly, és una peça d'entrada còmica que, de sobte, vira cap al thriller i la tragèdia. Per a l'actriu, enfrontar-se a aquest text ha sigut tota una experiència que encara manté molt viva. "És un text potent i actual que emocionalment està molt vinculat a mi", assenyala Sahun, que destaca "la manera d'expressar-se de la protagonista, sense cap mena de victimisme malgrat tot el que ha viscut". Per a l'actriu, un dels grans valors del text és que "no hi ha cap moment en què la tensió baixi" i, alhora, dona veu "a un testimoni de la societat masclista i la necessitat de posar-hi tota l'atenció perquè el que explica no torni a passar". La setmana passada Sahun havia de tornar a La Vil·laroel amb aquest monòleg, però l'emergència sanitària ho ha impedit. "Espero que la temporada vinent es pugui reprogramar", diu l'actriu.

Quim Àvila
'Complete works: table top Shakespeare', de Forced Entertainment

Shakespeare és immens i, com a tal, es fa molt difícil destacar una de les seves

obres per sobre de la resta. Per sortir de l'atzucac, l'actor Quim Àvila té la recomanació ideal: una proposta escènica que va veure el 2017 al Lliure de la companyia britànica Forced Entertainment. "Un actor s'encarrega d'explicar una obra de Shakespeare amb objectes quotidians com una ampolla, un tap de suro i un pot de suavitzant, cadascun dels quals és un personatge. Em va flipar perquè la proposta és la síntesi perfecta del que significa fer teatre", assenyala Àvila. El muntatge li va recordar els moments en què els pares expliquen un conte als fills. "És màgic, et transformes en aquell nen que mirava els titelles i t'oblides que aquell personatge en realitat és un tap de suro", diu l'actor, a qui li agradaria "poder aplicar aquell format a la dramaturgia de casa nostra".

Montse Esteve
'Stabat mater', d'Antonio Tarantino

Per a Montse Esteve, *Stabat mater*, d'Antonio Tarantino és el monòleg més important de la seva vida. "El text és una obra d'art, una riuada de paraules que se t'emporta de principi a fi", diu l'actriu, que va protagonitzar el monòleg l'any passat en una producció del TNC dirigida per Magda Puyo. Després de portar-la també al Teatre La Gleva, Esteve diu que se sent ofensa de material. "És una gran sort per a una actriu poder treballar una obra tan exigent i difícil tècnicament com aquesta", assenyala la intèrpret. *Stabat mater* és el segon espectacle d'Antonio Tarantino que s'ha pogut veure a Catalunya, i Esteve en reivindica la importància. "Per a mi va ser una gran descoberta, i em pregunto com pot ser que les obres de Tarantino no arribessin abans a casa nostra", subratlla Esteve, que també en destaca l'actualitat "malgrat haver estat escrit als anys 90".

MONTSE ESTEVE

LLUIS SOLER

MIRIAM ISCLA

POL LÓPEZ

Notícia distribuïda per a l'Institut del Teatre